

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
AUDİTORLAR PALATASININ SƏDRİNİN YANINDA KEÇİRİLMİŞ
“DƏYİRMİ MASA” İCLASININ
PROTOKOLU № 01

Bakı şəhəri

«16» yanvar 2019-cu il

Sədrlik edirdi: Vahid Novruzov- Auditorlar Palatasının sədri

İştirak edirdilər: Elnur İbrahimov- Hüquqi təminat və standartlaşdırma idarəsinin rəisi

Fəqan Qarayev- Auditorlar Palatası sədrinin müşaviri

Zərifə Şəhriyarlı-Rzayeva - daxili auditor

Qoşqar Əhmədov- Auditdə innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin müdir müavini

“Dəyirmi masa” üzvləri:

Üzeyir Fətiyev- Korrupsiyaya, dempinq və haqsız rəqabətə qarşı mübarizə üzrə komitənin sədri, sərbəst auditor

Elzadə Süleymanova- “Azal-Audit” MMC-nin direktoru

Vəli Kərimov- Keyfiyyətə nəzarət komitəsinin sədri, sərbəst auditor

Elnur Rəsulzadə- “Novotech international” MMC-nin direktoru

Altay Cəfərov - Auditorlar Palatasının Şura üzvü, sərbəst auditor

Elçin Cəfərov - Sərbəst auditor

Elçin Qurbanov - Qanunvericilik və hüquqi məsələlər üzrə komitənin sədri, “VXA-AUDİT” MMC-nin direktoru

Qürur Abbasov – “Business Finance and Audit” MMC-nin direktoru

Elfaq Seyidov - “CBS Language and Business Center” təsisçisi

Hasil Abbasov - “Barattson” MMC-nin nümayəndəsi, əməliyyatlar üzrə direktor

Nazim Axundov - Keyfiyyətə nəzarət komitəsinin sədr müavini, sərbəst auditor

Zamin Hüseynov- Milli auditə dəstək və məcburi audit üzrə komitənin sədri, “ABAK-Az Crowe LTD” MMC-nin direktoru

Səftər Vəlizadə - Sərbəst auditor

Şahin Məmmədli – “ASAN YOL” MMC-nin auditoru

Rüfət Əliyev – “A Audit and Consulting MMC-nin direktoru

Əlibəy Hüseynli – “Baker Tilly Azərbaycan” MMC-nin nümayəndəsi

Elçin Əkbərov- “Consulting Group” MMC-nin auditoru

Elşad Hacıəliyev- Sərbəst auditor

Hafiz Əhmədov- Sərbəst auditor

Gündəlik

1. “Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə Metodik Göstərişlər”in müzakirəsi
Məruzəçilər: Elnur İbrahimov, Elçin Qurbanov
2. “Dələduzluq risklərinin qiymətləndirilməsi üzrə metodik vəsait”in müzakirəsi
Məruzəçi: Üzeyir Fətiev
3. “Xarici ölkə auditorları tərəfindən Azərbaycan Respublikası ərazisində göstərilən auditor xidmətlərinin keyfiyyətinə nəzarət sistemi üzrə tövsiyələr”in müzakirəsi
Məruzəçilər: Nəcəf Talıbov, Nazim Axundov

Digər məsələlər

Eşidildi:

Auditorlar Palatasının sədri cənab Vahid Novruzov “dəyirmi masa” iştirakçılarını salamladı və “dəyirmi masa”da iştirak edən üzvləri təqdim etdi.

Cənab Vahid Novruzov öz çıxışına Metodiki vəsaitlərin, proqram xarakterli materialların, metodiki göstərişlərin belə bir heyətlə “Dəyirmi masa”da müzakirə olunan məsələlərin audit praktikasında daha yararlı olduğunu və hazırlanmış materialların auditorların fəaliyyət sahələri üçün çox mühim əhəmiyyət kəsb etdiyini qeyd etdi. Cənab Vahid Novruzov ötən il ərzində “Dəyirmi masa”ların müzakirəsində təkmilləşdirilən, auditorların fəaliyyəti ilə onların səlahiyyət sferası ilə bağlı mühim sənədlər haqqında “Dəyirmi masa” iştirakçılarını məlumatlandırarkən, məhz bu il ərzində də keçiriləcək “Dəyirmi masa”larda auditorların fəaliyyət sahələrinin genişləndirilməsi üçün mühim əhəmiyyət kəsb edən sənədlərin layihələrinin müzakirəsinin aparılacağını qeyd etdi. Cənab Vahid Novruzov müasir şəraitdə dünyada baş verən sosial-iqtisadi proseslər, mövcud iqtisadi durum, qloballaşma və digər dünyəvi amillər hesabatlığın və şəffaflığın təkmilləşdirilməsini zəruri edən bir sıra mühim çağırışları irəli sürür ki, bunların da sırasına ilk növbədə Kölgə iqtisadiyyatının qarşısının alınması olduğunu vurğulayaraq, kölgə iqtisadiyyatının azaldılmasına yönəlmiş tədbirlərin auditorların fəaliyyət sahələrinin genişləndirilməsi üçün mühim əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirdi. Cənab Vahid Novruzov Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin Kölgə iqtisadiyyatın azaldılmasının zəruriliyi barədə təlimatını rəhbər tutaraq «kölgə iqtisadiyyatı»nın azaldılmasına yönəlmiş, hesabatlılığın artırılmasını təmin edən tədbirlər və bir sıra digər islahatlarla bağlı “Kölgə iqtisadiyyatın aradan qaldırılması istiqamətində kompleks tədbirlər sisteminin Yol xəritəsi” çərçivəsində işlənib hazırlanması üzrə işçi qrupunun yaradıldığını və ilk üç aya layihənin “dəyirmi masa”da müzakirə üçün hazır olacağını bildirərək gündəlikdə olan məsələlərin məruzəsinə başlamağı qərara aldı.

Birinci məsələ ilə bağlı Auditorlar Palatasının Qanunvericilik və hüquqi məsələlər üzrə komitəsinin sədri Elçin Qurbanov tərəfindən məlumat verildi. Elçin Qurbanov "Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə Metodik Göstərişlər" in layihəsini təqdim edərkən metodik proqramın mövcud hüquqi baza əsasında sahəvi auditin təkmilləşdirilməsi işini elmi əsaslarla təmin etmək məqsədi daşdığını vurğuladı. Elçin Qurbanov bu sahəvi proqramda müəssisənin müflisləşmə, iflas və ya defolt vəziyyətinin qanunla müəyyən edilmiş əlamətlərinə və iflas mərhələsinin iqtisadi əsaslarına dair audit prosedurlarının və auditor rəyinin ümumi xarakteristikasının əhatə edildiyi, auditor tərəfindən iqtisadi subyektin fəaliyyətinin nəticələrində müflisləşmə gözləntiləri və onun nəticələri barədə diqqət etməli olduğu, Müflisləşmə və İflas haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş halların müəyyən edilməsi, həyata keçirilməli olan prosedurlar və digər əlaqəli məsələlərin əks olunduğunu qeyd etdi.

Gündəlikdə olan birinci məsələ ilə bağlı Hüquqi təminat və standartlaşdırma idarəsinin rəisi Elnur İbrahimov "Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə Metodik Göstərişlər" in layihəsini təqdim edərkən məhdudiyətlərdən, metodik göstərişin yeniliyindən, məqsədindən və auditorların nəzərə alması və izləməsi zəruri olan faktorlardan bəhs etdi və "metodik göstərişlər" in beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq hazırlandığını qeyd etdi. Elnur İbrahimov auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə mühüm əhəmiyyət kəsb edən beynəlxalq audit standartlarını sadaladı və "Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə Metodik Göstərişlər" in sonuncu "Qanunsuz hallar aşkar edildikdə auditorların hərəkətləri" bəndinə diqqət yetirmələrini iclas iştirakçılarında xahiş etdi və sonuncu bəndi - Auditor göstərişlərə uyğun olaraq qanuna zidd faktlar aşkar edildikdə, bu barədə məlumatlar, müraciətlər və materiallar daxil olduqda və ya şübhələr yarandıqda müvafiq hüquq-mühafizə orqanlarına birbaşa və ya Auditorlar Palatası vasitəsi ilə müraciət etməlidir vurğuladı. Müzakirə zamanı "Dəyirmi masa" iştirakçıları tərəfindən auditor xidməti göstərilərkən aşkar olunmuş korrupsiya halları ilə bağlı məlumatların müvafiq tərəflərə ötürülməsi və qanunvericiliyə uyğun olaraq auditorun məsuliyyəti, öhdəliyi barədə "metodik vəsait" in hazırlanması təklif edildi və iştirakçılar tərəfindən dəstəkləndi.

Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri cənab Vahid Novruzov "Metodik göstəriş" də müflisləşmə zamanı Auditin məqsəd və vəzifələrinin müstəqil bölmə kimi qeyd edilməli olduğunu bildirdi.

Auditorlar Palatasının Şura üzvü, sərbəst auditor Altay Cəfərov "Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə "Metodik göstəriş" də ədəbiyyat siyahısının olmasının zəruriliyini qeyd etdi və Metodik göstərişin –proqramın adının dəyişdirilməsini, korrekte işlərinin aparılmasını, müflisləşmə anında hansı addımlar atılmalı olduğu kiçik bölmə yaradılmasını, tövsiyələr hazırlanmasını təklif etdi. Altay Cəfərov "Metodik göstəriş" in İflas ehtimalının qiymətləndirilməsində əsas amillər və nisbi təhlil bölməsində likvidlik əmsalları üzrə nisbi təhlilin nümunə vasitəsilə göstəriləcəyi təqdirdə daha aydın və anlaşılır olacağını qeyd etdi və "Metodik göstəriş" i hazırlayanlara təşəkkürünü bildirdi.

“Novotech international” MMC-nin direktoru Elnur Rəsulzadə “Metodik göstəriş”də təkrarlamalar olduğunu, korrekt işlərinin aparılmasının, mündəricat və ədəbiyyat siyahısının olmasının zəruriliyini qeyd etdi.

Sərbəst auditor Səftər Vəlizadə Metodik göstərişdə “Auditin mövzusu” sözünün “Auditin predmeti” sözü ilə əvəz edilməsini təklif etdi.

Milli auditə dəstək və məcburi audit üzrə komitənin sədri, “ABAK-Az Crowe LTD” MMC-nin direktoru Zamin Hüseyinov təsərrüfat subyektlərində hansı səbəblərdən müflisləşmə prosesinin baş verməsi araşdırılmalıdır və Mülki Məcəlləyə görə Nizamnamə kapitalı və öhdəlik arasındakı uyğunluğun müəyyənləşdirilməli olduğunu qeyd etdi.

“ASAN YOL” MMC-nin auditoru Şahin Məmmədli “Metodik göstəriş”də “mənfəətin aşağı düşməsi” sözünün “mənfəətin azalması” sözü ilə əvəz edilməsini təklif etdi.

Gündəlikdə olan ikinci məsələ ilə bağlı Korrupsiyaya, dempinq və haqsız rəqabətə qarşı mübarizə üzrə komitənin sədri, sərbəst auditor Üzeyir Fətiev öz məruzəsində “Metodik vəsait”in Azərbaycan Respublikası ərazisində auditor xidmətlərinin həyata keçirilməsi zamanı auditorlar tərəfindən dələduzluq halları ilə bağlı risklər və həmin risklərə uyğun olaraq auditorların həyata keçirəcəyi prosedurları əhatə etdiyini vurğuladı və müəssisənin daxilində dələduzluq faktları ilə bağlı standartların tələblərinə uyğun olaraq əsas məqsədin mərhələlər üzrə auditorların aparmalı olduğu işlərin göstərildiyini qeyd etdi.

Keyfiyyət nəzarət komitəsinin sədri, sərbəst auditor Vəli Kərimov “Metodik vəsait”də Beynəlxalq audit standartlarına istinad edilməsini və 240, 315, 330 sayılı Beynəlxalq audit standartlarının olmasının zəruriliyini və “dələduzluq hallarının baş verməsi ilə bağlı məlumatın müvafiq tərəflərə ötürülməsi” bəndinə uyğun olaraq məlumatın hansı qurumlara göndərilməsinin konkretləşdirilməli olduğunu qeyd etdi.

Auditorlar Palatasının Şura üzvü, sərbəst auditor Altay Cəfərov “Metodik vəsait”də axınlıq olduğunu qeyd etdi və “Metodik vəsait”də yalnız maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti yoxlamalarında dələduzluq risklərinin qiymətləndirilməsi yoxsa xüsusi hallar da nəzərdə tutulurmu müraciətinə əsasən Korrupsiyaya, dempinq və haqsız rəqabətə qarşı mübarizə üzrə komitənin sədri, sərbəst auditor Üzeyir Fətiev “metodik vəsait”in məqsədinin maliyyə hesabatlarının auditində dələduzluq hallarının qiymətləndirilməsi olduğunu və xüsusi təyinatlı auditin aparılmasının nəzərdə tutulmadığını qeyd etdi. Eyni zamanda Altay Cəfərov dələduzluq risklərinin müəyyənləşdirilməsində və qiymətləndirilmiş risklərə cavab verilməsində testlərin həyata keçirilmə mərhələsinin mühim rol oynadığını və nümunələr göstərilməklə daha aydın olacağına məqsədmüvafiq olduğunu qeyd etdi.

Üzeyir Fətiev auditor təhriflər aşkar etdikdə, bu faktın dələduzluqla bağlı olub-olmadığını müəyyən etməlidir və təhriflərin dələduzluqla bağlı olub-olmadığını qiymətləndirmək üçün nəzərə alınmalı elementləri sadalayarkən “Novotech international” MMC-nin direktoru Elnur Rəsulzadə tərəfindən risklərin əlamətlərini göstərən atributlar olaraq qeyd edilən “qırmızı bayraqlar” sözünün daha aydın anlaşılması üçün xarici dildə olduğu kimi “red flaq” olaraq göstərilməsi təklif edildi. Eyni zamanda Elnur Rəsulzadə tərəfindən “Metodik vəsait”də Korporativ fırıldaqçılığın aşkar edilməsi, araşdırılması və qarşısının alınması məqsədilə

yaradılmış ACFE (Association of Certified Fraud Examiners) Beynəlxalq təşkilatın mənbələrindən, üsul və vasitələrindən yararlanmağın məqsədemüvafiq olduğu qeyd edildi. Cənab Vahid Novruzov tərəfindən həmin Beynəlxalq təşkilatın internet sahifəsinin linkinin maraqlı tərəflər üçün qeyd edilməsinin uyğun olduğu bildirildi.

Sonda Cənab Vahid Novruzov hər iki "Metodik vəsait"i hazırlayanlara və təklif, irad, rəy bildirenlərə təşəkkürünü bildirdi.

Qərara alındı:

1. Auditorlar Palatasının Qanunvericilik və hüquqi məsələlər üzrə komitəsinin sədri Elçin Qurbanov və Hüquqi təminat və standartlaşdırma idarəsinin rəisi Elnur İbrahimova tapşırılsın ki, təklif və iradlar nəzərə alınaraq "Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların müflisləşmə zamanı aparılan audit işinin təşkili üzrə Metodik Göstərişlər" in layihəsi yenidən işlənib Auditorlar Palatası Şurasının növbəti iclasına təqdim edilsin;

2. . Hüquqi təminat və standartlaşdırma idarəsinin rəisi Elnur İbrahimova tapşırılsın ki, auditor xidməti göstərilərkən aşkar olunmuş korrupsiya halları ilə bağlı məlumatların müvafiq tərəflərə ötürülməsi və qanunvericiliyə uyğun olaraq auditorun məsuliyyəti, öhdəliyi barədə "metodik vəsait" hazırlayıb təqdim etsin;

3. Korrupsiyaya, dempinq və haqsız rəqabətə qarşı mübarizə üzrə komitənin sədri, sərbəst auditor Üzeyir Fətiyevə tapşırılsın ki, təklif və tövsiyələr nəzərə alınmaqla "Dələduzluq risklərinin qiymətləndirilməsi üzrə metodik vəsait" in layihəsini yenidən işləyib Auditorlar Palatası Şurasının növbəti iclasına təqdim etsin.

Sədr

Vahid Novruzov

Katib

Solmaz Məmmədova

